

Op het einde van de jaren 1950 en de eerste helft van de jaren 1960 werd de avifauna van de Braakman in Zeeuws Vlaanderen onderzocht door mijn vrienden Henri Wille, Willy Suetens en Johan van den Steen. Zij vormden gedurende vele jaren een hechte band, samen met Jean Pierre van de Weghe, die later o.m. meerdere boeken zou schrijven over de Flora en de Fauna van Gabon. In alle omstandigheden van weer en wind hebben we hier elkaar wekelijks ontmoet, gedurende vele jaren. Door hun werk kreeg dit zo rijke vogelgebied, waarvan thans nog maar een schim overblijft, een grote bekendheid, zowel in Nederland als in België. ('Giervalk', 1961, 51(2): 64-143).

Het weinige dat ik aan mijn vrienden leerde, woog niet op tegen het vele dat ik van hen mocht ontvangen. Het werden onvergetelijke jaren van een voortdurend leerproces. Ik zal mijn voormalige vrienden voor al die rijke informatie die ik van hen gekregen heb, altijd dankbaar blijven. Nu deze drie uitstekende ornithologen ons sinds meerdere jaren verlaten hebben, werd het tijd om een 'In memoriam' aan hun levensloop te wijden.

J.V.I.

In memoriam Henri Wille (1926 – 2012)

Henri Wille begon een opmerkelijke ornithologische carrière dicht bij zijn geboortedorp Zomergem. In de bossen van Lembeke en Ursel scherpte de vogelzang zijn gehoor, hetgeen hem later van pas zou komen bij het determineren van moeilijke vogelsoorten tijdens een lang verblijf in voormalig Belgisch Kongo. Eveneens aangetrokken door de watervogels, begon hij in dezelfde tijd met waarnemingen in de Braakman, waar hij talrijke aantekeningen opschreef over de vogelrijkdom van dit gebied vóór zijn definitieve afsluiting van de Westerschelde in 1952, gevolgd door een indijking. en indijking. Zo werd Henri Wille nagenoeg de enige ornitholoog die de Braakman in zijn oorspronkelijke toestand had gekend en beleefd.

Gediplomeerd tot Dr. in de Rechten (RUG) vertrok hij in de jaren 1950 naar Belgisch Congo, waar hij Substituut van de Procureur des Konings werd te Kisangani (Stanleystad) en later te Buta (1956-1957) om daarna Gewestbeheerder van het Gungu territorium te worden (1958-1960). Hij doornam grondig de werken van een aantal doorwinterde ornithologen die in Belgisch Kongo actief waren, zoals Dr. James Chapin (1889-1964), Dr. Henri Schouteden (1881-1972) en ter plaatse ontmoette Henri Wille andere specialisten, zoals Dr. R. Verheyen (1907-1961), Dr. A. Prigogine (1913-1991) en Paul Herroelen (1926-2007). Over zijn eerste Kongo-periode heeft Henri Wille vrij weinig gepubliceerd. Maar buiten zijn beroepswerk tekende hij alles nauwkeurig op van een voor hem nieuwe vogelwereld. Deze vele veldnota's zouden hem later zeer nuttig zijn bij het stellen van een lijvig boek, samen met Graaf Léon Lippens (1911-1986) en met fotograaf Hubert Lehaen (1936-2006): 'Les oiseaux du Zaïre' (Lannoo, 1976, 509 blz.) Dit omvangrijk werk was het gevolg van een Zaire-expeditie die ruim één jaar duurde. De toenmalige President van de Republiek Zaïre, Mobutu Sese Seko

(1930-1997), was de initiatiefnemer van deze expeditie. Liefst 1086 vogelsoorten werden in dit werk behandeld, dat voorzien werd van vele kleurfoto's. Het bezorgde de auteurs internationale bekendheid.

Na zijn terugkomst in België in 1959, werd Henri Wille aangegrepen door een ware werkkoofts, die hem pas zou verlaten in zijn laatste levensjaren. Hij voleindigde zijn inventarisaties van de vogels van de Braakman en werd van 1962 tot 1967 Adjunct-Directeur van de 'Belgische Natuur- en Vogelreservaten'. Gedurende deze tijd vond hij de gelegenheid om alleen of samen met Directeur Harold Herberigs, België herhaaldelijk te doorkruisen. Hierbij verrichtte hij in alle hoeken van het land tellingen van broedvogels en vooral van mezen. Over het gehele land stelde hij een netwerk op van selectieve mezenestkasten, een soort Atlaswerk avant la lettre, waarover hij meerdere verslagen in het 'Bulletin van de 'Belgische Natuur en Vogelreservaten' publiceerde. Deze gegevens vormden dan de basis voor het boek, eveneens geschreven met als eerste auteur Graaf L. Lippens: 'Atlas van de Vogels in België en in West Europa' (Lannoo, 1972). In hetzelfde jaar volgde de Franse versie 'Atlas des Oiseaux de Belgique et d'Europe Occidentale'. Beide werken (resp. 846 en 848 blz.), voorzien van een inleiding van Prof. Dr. K.H. Voous (1920-2002), vertegenwoordigden voor ons land een mijlpaal in de geschiedenis van de ornithologie. Naast vele nieuwe gegevens omtrent verspreiding, biotoop, voortplanting, verplaatsingen en trekgegevens van alle soorten die in België waren vastgesteld, werd van elke broedvogelsoort het aantal broedparen geschat volgens een wetenschappelijk onderbouwde methode. Alhoewel na de verschijning van dit werk kritiek betreffende deze aantallen niet uit de lucht was, hebben talrijke latere studies aangetoond dat de vermelde aantallen de waarheid dicht tot zeer dicht hebben benaderd.

Uitgerust met een flink geheugen en een grote kennis van de ornithologische literatuur, schreef hij nadien nog een lijvig boek: 'Uitzonderlijke Vogels in België en West-Europa, deel 1. Watervogels, Dagroofvogels en Steltlopers', samen met graaf L. Lippens als eerste auteur (1986, Snoeck-Ducaju, 500 blz.).

Even na de verschijning van het boek 'Les oiseaux du Zaïre' werden Henri Wille en zijn echtgenote Marie-José Van de Velde († 2009), door President Mobutu aangesproken met de bedoeling zijn kinderen bij te staan in hun opvoeding. Benoemd tot gouverneurs, verbleef het nieuwe gezin enkele jaren in het Zwitserse Savigny en naar verluidt was na afloop van deze taak de President zeer tevreden over de gevraagde bijstand. Later verhuisde het echtpaar Wille naar Epense, een klein dorpje in de Marne (Champagne-Ardenne), niet ver van het huidige Lac du Der. Henri Wille bezocht in deze periode dikwijls dit waterparadijs, dat hij vroeger als jongeling goed had gekend in zijn oorspronkelijke toestand. Tot zijn spijt kon hij hier van de Dwergarenden *Aquila pennata* en de toen regelmatige Withalsvliegenvangers *Ficedula albicollis* en Roodkopklauwieren *Lanius senator* niet veel meer terugvinden, onder meer omdat het verwilderd landschap en een aantal pittoreske dorpjes van deze streek intussen waren overspoeld door het water van de Marne.

Henri Wille was één van de onuitwisbare leiders van de Belgische ornithologie in de tweede helft van de twintigste eeuw

Geraadpleegde literatuur

De Baets, P. (2012). In memoriam Henri Wille 'vogelkenner met wereldfaam'. De Eecloonaar 03/09/2012.

Jacques Van Impe